

Lausunto

25.09.2020

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

järjestö

Vastaajatahon virallinen nimi

Suomen Lääkäriliitto ry.

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Heikki Pärnänen, heikki.parnanen@laakariliitto.fi, 040-5465316

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Suomen Lääkäriliiton hallitus, 25.9.2020

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Hyvinvointieroja voidaan kaventaa ja palveluiden saatavuutta parantaa nykyisestään, koska esitys vähentää toimijoiden määrää, kasvattaa siis järjestäjien väestöpohjia ja osaamista nykyisestään, sekä siirtää palvelujen rahoituksen valtion vastuulle. Valtakunnallinen ja alueellinenkin yhdenvertaisuus siis lisääntyvät.

Ongelmallista kuitenkin on monien uusienkin toimijoiden varsin pienet väestöpohjat, sekä maakuntien väestöllinen erilaisuus ja eriarvoisuus. Tarkoituksenmukaisempaa yhdenvertaisuuden lisäämiseksi olisi siirtää järjestämistä suoraan riittävän suurille alueille (esimerkiksi erva-

/yhteistoiminta-alueet), joilla olisi tosiasiallinen mahdollisuus järjestää laajasti ja kattavasti terveydenhuollon palvelut, mukaan lukien yliopistosairaalatasoiset erikoissairaanhoidon palvelut.

Uudenmaan erilliskorjaus ei toteuta maakunnan alueella uudistuksen keskeisiä tavoitteita järjestämisen ja rahoituksen integraatiosta sote-palveluissa (itse asiassa se merkinnee jopa erikoissairaanhoidon lisääntyvää disintegraatiota) eikä siten perustason palvelujen vahvistumisesta ja palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden paranemisesta!

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Ei kommenttia.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Pääasiallisesti toteutuu muualla maassa, mutta ei Uudellamaalla, jossa esitykseen sisältyvän HUS-maakuntayhtymän osalta järjestämistä siirretään välillisen demokratian alle. Lisäksi sote-maakuntien itsenäistä päätösvaltaa järjestämistä varten olevan palvelutuotannon järjestämisessä tulee vahvistaa.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin [Lakiuudistus on askel oikeaan suuntaan, mutta maakunnat jäävät väestöllisesti liian pieniksi ja siten järjestäjiä tulee olemaan liikaa (viittaaan kysymykseen 1).]

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin [Maakuntien lähtökohtaisesti tarveperusteinen rahoitus on tarkoituksenmukainen ratkaisu. Lääkäriliiton mielestä rahoituksen tulisi perustua ehdotettua voimakkaamminkin väestön ikärakenteesta ja sairastavuudesta aiheutuvaan palvelutarpeeseen. Lisäksi siirtymäaika tarveperusteiseen rahoitukseen on kovin pitkä, ja toistaiseksi voimassa olevaksi suunniteltu siirtymätasaus 150€/asukas on liian pieni. Tärkeää on, että rahoituksen riittävyttä tarkastellaan jälkikäteen ja korjataan tarvittaessa. Korjauksen valtakunnallisuus luo sote-maakunnille kannusteen kustannustehokkaaseen ja vaikuttavaan toimintaan. On selvää, että kun maakunnilla ei ole verotusoikeutta, investointien rahoitus tulee toteuttaa ehdotettavalla tavalla. Verotusoikeutta maakunnille ei tule säätää jatkossakaan.]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

kyllä [Malli pakottaa elämään ”suu säkkiä myöten”. Kaikkein ei yhteiskunnallamme ole varaa sosiaali- ja terveydenhuollossakaan, joten tarvitaan kustannustehokas toimintamalli valtakunnan tasolla. Tarvitaan myös priorisointia, että rajalliset voimavarat käytetään vain vaikuttavaan toimintaan.]

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

8 §: Poistetaan pykälän 2. mom. epätarkoituksenmukaisena. Määräys järjestämisvastuun siirtämisestä ”yhdele tai useammalle kunnalle, jolla ... riittävät taloudelliset ja muut voimavarat näiden tehtävien hoitamiseen” ei ole tarkoituksenmukainen, koska sote-maakunnat muutenkin ovat aivan liian pieniä. Järjestämisvastuuta ei ole mitään syytä mahdollistaa enää enemmän pirstottavaksi.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Sote-maakuntien vastuulle tulee säilyttää myös ympäristöterveydenhuollon tehtävät.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä pääosin [Sote-maakuntien päätösvalta järjestämisvastuullaan olevan palvelutuotannon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä on liian voimakkaasti rajoitettu. Sote-maakuntien omaa päätösvaltaa palvelutuotannostaan on lisättävä.]

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

ei pääosin [Sote-maakunnan päätösvallan rajoitukset tuotannon järjestämisestä voivat johtaa merkittäviin ongelmiin niin päivystyksen järjestämisessä erityisesti syrjäisillä alueilla kuin monien

lääketieteen erikoisalojen (monet pienet erikoisalajat ja psykiatria) ja suun terveydenhuollon palvelujen tarpeenmukaisessa tuottamisessa.]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

kyllä pääosin [Ainakin mahdollistaneet, jos ei varmista.]

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei pääosin [12 § vaatimus virkasuhteisuudesta hoidontarpeen arviossa ja hoitopäätöksissä tekee sote-maakunnille mahdottomaksi järjestää omaa palvelutuotantoaan esimerkiksi täysin omistamiensa yhtiöiden kautta, tai hankkia palvelutuotantoa yksityisiltä tai kolmannen sektorin toimijoilta. Näin tiukka sote-maakuntien päätöksenteon rajaus ei ole millään tavalla tarkoituksenmukainen, ja voi vaarantaa niin päivystyksen järjestämistä kuin monien lääketieteen erikoisalojen palvelujen tuotantoa samoin kuin suun terveydenhuollon palvelujen järjestämistä.]

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä pääosin

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä pääosin

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä [Nykyinen terveydenhuoltolain erityisvastuualueita koskeva järjestämissopimus on muodostunut pääasiallisesti kuolleeksi kirjaimiksi, vaikka nykylainsäädännössäkin on valtioneuvoston puuttumismahdollisuus. Säädösten kiristäminen on erittäin perusteltua.]

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

kyllä

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

kyllä

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Ei kantaa.

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

12 §: 2. mom. 1 kohta poistetaan tarpeettomana – merkittävän julkisen vallan käyttöä ei voi siirtää viranomaiselta muutenkaan.

12 §: 3. mom. muutetaan siten, ettei hoitopäätöksen teko edellytä virkasuhteista työskentelyä.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

-

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

Ei kantaa.

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Ei kantaa.

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Ei kantaa.

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

ei pääosin [Maakunnat aivan liian pieniä! Uudenmaan ratkaisu on täysin perusteeton ja uudistuksen keskeisen tavoitteiden ja periaatteiden vastainen.]

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä pääosin

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa?

Etelä-Savon maakuntaan [Ei ole mitenkään tarkoituksenmukaista lähteä hajottamaan muutenkin kohtalaisen pienikokoista Etelä-Savon maakuntaa ja tekemään siitä näin elinkelvotonta vähänkään pitemmällä tähtäimellä.]

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei [Uudenmaan erilliskorjaus on perusteeton, täysin uudistuksen periaatteiden ja keskeisten tavoitteiden vastainen. Se ei tule Uudenmaan alueella täyttämään uudistuksen aivan keskeisiä tavoitteita perustason palvelujen vahvistamisesta ja yhdenvertaisen saatavuuden parantamisesta. Ehdotettu uudistus ei toteuta Uudellamaalla sote-integraatiota järjestämisen ja rahoituksen osalta, eikä edes erikoissairaanhoidon sisäistä integraatiota, vaan jopa lisännee erikoissairaanhoidonkin disintegraatiota! Se jatkaa erikoissairaanhoidon palvelujen rahoituksellista erityisasemaa, jossa tuottaja laskuttaa itseään heikompia järjestäjä-rahoittajia. Järjestäjillä ei näin ole mahdollisuutta ohjata resursseja tarkoituksenmukaisella tavalla perustason palvelujen vahvistamiseksi, vaan edelleenkin perustason palvelujen rahoitusasema jää heikoksi. Näin palvelujen yhdenvertainen saatavuus ei ainakaan parane!]

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

kyllä

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelyistä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensaatiosäätely hyväksyttävä?

kyllä

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin [Uudistuksessa henkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksen periaattein uuden työnantajan palvelukseen, mikä on oikea ratkaisu. Henkilöstön siirtymisestä aiheutuu tarve palkkaharmonisaatioon. Tämä on toteutettava viivytyksettä, oikeudenmukaisesti ja vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti.]

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei kantaa

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

Ei kantaa.

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

kyllä

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Voimaantulolain pykälä 2, 8, 10, 18, 26, koko 5. luku (43-48 §) ja 56 poistetaan, koska Uudenmaan erillISRatkaisua ei tule toteuttaa. Samasta syystä tätä koskevat muutokset lain muihin pykäliin, ainakin 3, 6-7, 13-15, 31, 38-39, 49-50, 61 ja 63 §.

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Uudenmaan erillISRatkaisua ei tule toteuttaa täysin uudistuksen periaatteiden ja keskeisten tavoitteiden vastaisena.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä [Ehdotettavassa mallissa on erittäin voimakas valtion ohjaus sote-maakuntien niin käyttörahoituksen kuin investointien ja myös palvelutuotannon järjestämisen osalta. Rahoituksen osalta järjestely on tarkoituksenmukainen, koska suuri osa sote-maakunnista jää väestöpohjaltaan ja siten taloudelliselta kantokyvyltään aivan liian pieniksi ja heikoiksi. Sote-maakuntien verotusoikeutta ei missään tapauksessa pidä toteuttaa.]

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

kyllä pääosin [Riittävät taloudelliset edellytykset ovat suhteessa tarjottaviin palveluihin – kaikkeen ei kuitenkaan ole varaa. Lisärahoitusmahdollisuus – joka saattaa johtaa maakunnan selvitysmenettelyyn – on välttämätön osa kokonaisuutta.]

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määrätymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä pääosin [Lääkäriliiton mielestä sote-maakuntien rahoituksen tulisi perustua ehdotusta voimakkaammin väestön ikärakenteen ja sairastavuuden aiheuttamalle palvelutarpeelle. Tarvetekijöiden tarkastelu esityksen mukaan vähintäänkin neljän vuoden välein on erittäin tärkeää, samoin kuin kerrointen päivittäminen vuosittain.]

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määrätymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

kyllä [Siirtymäaika on liian pitkä, esim. viisi vuotta voisi olla sopiva.]

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei pääosin [Enimmäismuutostasaus on liian pieni ja johtaa suuren palvelutarpeen sote-maakunnissa rahoituksen kumulatiiviseen jälkeenjääneisyyteen. Siirtymäaikaa tulisi lyhentää ja muutostasauksen rajan tulisi olla vähintäänkin 200-250€/asukas.]

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1

päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Rahoituksesta palvelutarpeen perusteella määräytyisi esityksen mukaan vain noin 80%. Lisäksi siirtymätasauksen enimmäismäärä on liian pieni ja siirtymäaika liian lyhyt. Lääkäriliiton mielestä tarveperusteisuutta tulisi sote-maakuntien rahoituksessa lisätä.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei kantaa

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-

Verolainsäädäntö

58. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitetyt verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

kyllä

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

Lääkäriliitto pitää tärkeänä, että uudistukseen liittyvät verotusmuutokset eivät kiristä tuloverotusta lyhyellä tai pitkällä tähtäimellä millään tulotasolla. Lääkäriliitto ei näe em. syistäkään maakuntien verotusoikeutta tarkoituksenmukaisena. Verotuksen suunta tulisi olla enemmän kulutuksen ja haittaverojen suuntaan.

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei [Uudenmaan erillisratkaisu on täysin uudistuksen peruseriaatteiden vastainen, eikä se toteuta uudistuksen keskeisiä tavoitteita Uudenmaan alueella!]

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

kyllä pääosin [HUS:n säilyminen yhtenäisenä kokonaisuutena nykyiseen tapaan on turvattava, ja tulee tehdyksi tässäkin esityksessä. Tarkoituksenmukaisempi ja uudistuksen peruseriaatteita toteuttava tapa olisi toteuttaa uudistus myös Uudenmaan alueella samalla tavalla kuin muissakin maakunnissa.]

66. Onko terveydenhuollon järjestämistä koskevat säännökset Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämistä vastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei [Järjestämistä vastuuun jako johtaa terveydenhuollon integraation toteutumattomuuteen ja jopa erikoissairaanhoidon kokonaisuuden pahenevaan disintegraatioon, saattaen ajan kanssa muodostaa uhan HUS:n hajoamiselle.]

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

kyllä pääosin [Jos uudistus toteutetaan ehdotuksen mukaisena, kyllä. Mutta Uudenmaan erillisratkaisua ei pitäisi toteuttaa!]

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereinään selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä pääosin [Nykyinen maakuntarakenne on aivan liian sirpaleinen nykyaikaisten terveyspalveluiden järjestämiselle. Kansainvälisesti rahoittaja-järjestäjätahojen väestöpohjat ovat kooltaan sadoista tuhansista miljooniin.]

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä [Edellytyksiä tulee tulkita tiukasti siten, että sote-maakuntarakennetta kehitetään suurempien väestöpohjien suuntaan.]

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

1 §: 3. mom. poistetaan. Maakunnan alueella ei ole tarkoituksenmukaista olla kuin yksi sote-maakunta – Uudenmaan erillisratkaisu tulee perua.

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä [Sote-maakunnat tarvitsevat vahvaa taloudellista ja muuta ohjausta esitetyn mukaisesti, koska ne jäävät osaamiseltaan ja taloudelliselta kantokyvyltään aivan liian heikoiksi!]

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei kantaa

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemysesenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

kyllä

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

Sote-maakuntanimi on hämäävä, kun maakunnat jäävät olemaan. Jos Uudenmaan erillisratkaisu toteutetaan, sekaannus on entistäkin suurempi. Hyvinvointialue voisi olla yksi vaihtoehtoinen nimi.

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

-

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Viittaamme erilliseen STM:n kirjaamoon toimitettuun lausuntoomme.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Pärnänen Heikki
Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkarförbund